

Peguera: un poble desaparegut

per Víctor Sallent Batlló

Peguera (1701 m.) està al W. de l'Alt Berguedà, entre els Rasos de Peguera (R. de Dalt 2067 m.) al sud i la serra d'Ensija (Cap Llitzet 2307 m.) al nord. Destacarem alguns trets característics.

S'afirma que en el s. XI s'hi construeix en la Roca de Peguera el castell o millor dit una Torre forta. D'aquí sorgí la família nobiliària dels Peguera: Huch de Peguera el 1124. Als 300 anys pertany definitivament a la Baronia de Pinós (1448). En aquest temps medieval és quan té més focs: 33 juntament amb Fumanya. El s. XVI sols 5 focs. El 1787 consten uns 154 habitants. De la meitat del s. XIX a la del XX els altres poblets de Fígols, Fumanya i Peguera donen conjuntament una constant de 379 habitants. Peguera el 1950 en tenia 70, i d'aquests uns 30 immigrants. El 1960, sols eren 26, el 1965, 3 i el 1968 es tancà l'única casa oberta: Can Penjorell, regentada per Pere Freixa.

L'obertura de mines de lignit i l'explotació forestal de finals del z. XIX i primeries del XX per l'Empresa Moreta marca fortament el poble de Peguera. Però és a partir del 1905 (?) que la nova empresa "Germans Arumí, S.L." crea a Peguera un vertader complex miner i forestal amb tots els avenços tècnics del temps: transbordadors aeris, llum i força, telèfon fins a l'estació de Cercs (ferrocarrils catalans) etc... El 1931 ja en una quasi inactivitat ho adquireix, per compra, la família dels Olanos, coneguts per Comtes de Fígols, que continuen regint les finques, llogant els pasturatges i explotant els boscos.

Des del 1956 Peguera ha estat coneguda i recordada per les Colònies d'estiu que, per gentilesa de la Família Olanos, organitzaren durant 22 anys, en la finca de "la Cantina i casa del Sr. Wagner", la parròquia de Fígols i el Servei de Colònies del Bisbat de Solsona, calculant-se que hi passaren unes 4.000 persones, entre infants, monitors i consiliaris. Avui Peguera no sols és abandonada sinó que la majoria de les cases són ruïnes per la destitulació que fa anys han anat sofrint i pel foc que, falsos excursionistes, han provocat, com ho demostra l'estat actual de la Cantina i Canpoms. Els que hem estimat sempre Peguera ens dol de veritat.

ESCUT DELS PEGUERA

Vall de la Font del Pi. Al W. del terme de Peguera. El torrent que va al Cardener per l'aiguadora parteix la vall i és límit de províncies: Barcelona i Lleida. Es destaca la Font de la Bruixa i la Casa de Farrús amb la Roca Gran al fons i, a dalt de tot, el pic de Cap Llitzet o Gallina Pelada, pels del país.

2 - PEGUERA. Parroquia, i part alta del poble

Poble de Peguera. La foto superior suposem que és més antiga, del temps de l'empresa Moreta (?). La inferior és del temps dels germans Arumí. Fixeu-vos: sota el Roc de Peguera la casa vella de Cal Grant, ensorrada per pedres despreses i feta nova més avall per l'Empresa Arumí. Vegeu també la reconstrucció del cementiri. Sobretot observeu les torres de fusta del transbordador aeri que des de Moripol enviava els pins, etc. fins més avall de la Cantina de Peguera. Vegeu-hi també la línia elèctrica que des de la Central (Màquina de vapor) vora la Cantina arribava fins a l'estació Angle a Catllarí.

Mina "Pepita" i Cantina. Avui aquesta mina s'ha sitjat. Fou una de les 4 obertes. Destaquem el carro en lloc tan escarpat. Es interessant els grans camps de patates pertanyents a la Companyia. La patata de Peguera fou famosa per llavor en tot el Berguedà. Línia elèctrica per subministrament del complex de la Cantina i de l'estació del cable aeri a Catllarí.

La Cantina. Inclouïa: xalet del Director amb la gran terrassa i serveis a sota; fusteria, dispensari-farmaciola i oficines (casa del mig). Forn de pa, botiga general, Cafè i Fonda (edifici gran). Aquí des de 1956 al 1978 s'hi feren les Colònies d'estiu. Fins el 1965 solament en el xalet del Director, que en dèiem Casa Wagner, i després ja en tot el complex. Ja no hi havia llum ni gairebé aigua. Els hiverns servia de Refugi per a excursionistes, sobretot joves del pobles miners de la conca de Fígols.

"Estació Intermedà de la Solana". En el fons s'hi veu el complex de la Cantina; més avall la mina Pepita, Teuleria, forns d'obra i ciment, edifici de la màquina de vapor, començament dels pisos i magatzems. A la dreta es destaquen les torres del cable aeri que amb vagonetes baixaven el carbó de la mina del Graell. Des d'aquesta estació s'enviava al Carregador de Les Graus o Colònia de La Vall, on començava el ferrocarril miner (tracció animal i plans inclinats) per a portar les vigues i el carbó a la Gran Serradora que l'empresa tenia a Cercs per facturar la producció en els Ferrocarrils Catalans. Des d'aquesta Serradora hi havia línia telefònica fins a Peguera.

Festa de Santa Bàrbara (?). Suposem que és anterior al 1910, puix que no s'havia reconstruït el Cementiri. Feia fred. Mireu les bufandes, tapaboques i mantells. No hi sabem veure cap barretina, però sí moltes gorres i alguna boina: podrien ésser els primers miners immigrants (del sud de Terol, segons ens han dit).